

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednoćenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori plipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby plislušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znajechanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda rěčenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej plećiwo tyranstwu a potłócowanju jako poslednjemu sředkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwice plećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednoćenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkrućili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pli wjetšej swobodze spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym dźěle ze Zjednoćenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdjenje čłowječich prawow a zakładnych swobodow plesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach plewšo wažne za połne spjeljenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatkuměli a so prócowali, plez wučbu a kublanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a plez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske plipóznaće a zwoprawdjenje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstějacych teritorijow zaručec.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekajo su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadzeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, rěči, religiji, politiskim abo druhim pleswědčenju, narodnym abo socialnym pochadze, po zamóženju, narodze abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładze politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba přisłuša, njedźiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač njewobsedźi swojske knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo roboćanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch swojich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podćisnyć ćwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany připóznaty być.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekojo su před zakonjom runi a maja b jež diskriminacije prawo na jenaki škít přez zakon. Wšitey maja prawo na jenaki škít přeciwu kóždej diskriminaciji, kotraž by předežace wozjewjen je zraniła, a přeciwu pobudžen ju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoe pola přislušnych nutłkostatnych sudnistwow přeciwu jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu přistějace zakładne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w poľne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždej přeciwu njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skóřzbje přez njewotwisne a njestronske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, doľhož njeje jeho wina w zjawnym jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane čese chłostan je wuprjich hač te w času chłostajomneho jednanja přihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zapłimnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójby, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit płućiwo tajkim zapłimnjenjam a škodam.

Artikl 13

- 1. Kóždy ma prawo, so znutlka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.**
- 2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.**

Artikl 14

- 1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach płuď plesćěhanjom azyl pytać a wužiwać.**
- 2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže plesćěhanja dla ryzy njepolitiskicn zlóstnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenycn narodow.**

Artikl 15

- 1. Kóždy ma prawo na statnu plišlušnosť.**
- 2. Nikomu njesmě so jeho statna plišlušnosť swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu plišlušnosť změnić.**

Artikl 16

- 1. Mužojo a žony w žeńtwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je plišlušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.**
- 2. Woni maja jenake prawa pli zmandželenju, w mandželstwje a pli rozwjazanju mandželstwa.**
- 3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej plezjednosći plichodnej mandželskeju stać.**

Artikl 17

- 1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.**
- 2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.**

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo woplija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje plez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjc nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo woplija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedžiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždéhožkuli razu wobstarać, pļijimować a dale dawać.

Artikl 20

- 1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.**

2. Nichtó n jesmě so nuzowač, zjednoćenstwu přisłušeć.

Artikl 21

- 1. Kóždy ma prawo, so při rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo přez swobodnje wolenych zastupjerjow wobdźělić.**
- 2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjemi prawo na přistup k zjawnym zastojsnstwam w swojim kraju.**
- 3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić přez so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.**

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže přez nutłkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne dźěło wobkedźbujo organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosć a swobodne wuwice swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

- 1. Kóždy ma prawo na dźěło, na swobodnu wólbnu powołanja, na přiměnjene a spokojace dźělowe wuměnjena kaž tež na škit přeciw bjezdělnosći.**
- 2. Wšitcy čłowjekoj maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake dźěło.**
- 3. Kóždy, kiž dźěła, ma prawo na sprawne a přihódne zarunanje dźěła, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěsća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnyli napravami dopjelnić.**
- 4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow dźělarnistwa založić a tajkim přistupić.**

Artikl 24

Kóždy ma prawo na dźělowe přestawki a swobodny čas inkluziwnje přiměnjene wobmjezowanie dźěloweho časa kaž tež na prawidłowny plaćeny dowol.

Artikl 25

- 1. Kóždy ma prawo na za swoju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje přiměnjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdělnosće, chorosće, inwalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty svojich zežiwjenskich srědkow přez njezawinowane wobstejnosće.**
- 2. Maćerje a dźěci maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm dźěćom, mandželskim a njemandželskim, přisteji jenaki socialny škit.**

Artikl 26

- 1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakładnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje přistupna być, a vysokošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.**

2. Kublanje dyrbi na poľne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylnjenje respektowanja čłowječich prawow a zakładnycn swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a přećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a džělawosć Zjednoćenycn narodow za zdźerženje měra podpěrować.

3. Starši maja přenjorjadne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich džěcom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdźěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn džěl brać.

2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurostuja za njeho jako tworićela z džělow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody poľnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće naplećo tej zhromadnosći, w kotrejž je jeničce móžne swobodne a poľne wuwiće jeno wosobiny.

2. Kóždy podleži pli wužiwanju svojich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pľedwidźi, pľipóznać a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěsćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneho porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.

3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w naplećiwku k cilam a zasadam Zjednoćenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke džěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajenycn prawow a swobodow měritej.
